Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Llwybr Newydd – Strategaeth Drafnidiaeth Newydd i Gymru

Datganiad Ôl-gyhoeddi

MAI 2021

Incorporating

RHEOLI FERSIYNAU

Fersiwn	Dyddiad	Awdur	Gwirydd	Newidiadau
1	29/04/2021	CW/ST	AP	Drafft i'w adolygu gan LlC
2	10/05/21	CW		Diweddariad yn dilyn sylwadau gan y cleient

Paratowyd yr adroddiad hwn, dyddiedig Mai 2021 ar gyfer Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru (y "Cleient") yn unol â'r telerau ac amodau penodi, (y "Penodiad") rhwng y Cleient ac Arcadis (UK) Limited ("Arcadis") at y dibenion a bennir yn y Penodiad. Er mwyn osgoi amheuaeth, ni chaiff unrhyw berson arall ddefnyddio na dibynnu ar yr adroddiad hwn na'i gynnwys, ac nid yw Arcadis yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw ddefnydd neu ddibyniaeth o'r fath gan unrhyw drydydd parti arall.

CYNNWYS

RHEOLI FERSIYNAU 1

1 CYFLWYNIAD 1

1.1 Beth yw Llwybr Newydd? 1

1.2 Beth yw'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig? 1

1.3 Prosesau'r ACI a SDC hyd yn hyn 1

1.4 Diben y Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn 2

2 SUT Y MAE YSTYRIAETHAU AMGYLCHEDDOL A CHYNALIADWYEDD WEDI'U HINTEGREIDDIO I SDC 3

2.2 Casglu Tystiolaeth, Cwmpasu'r ACI ac Ymgysylltu â Rhanddeiliaid 3

3 SUT Y CYMERWYD CANFYDDIADAU'R ACI I YSTYRIAETH, A'R RHESYMAU AM DDEWIS Y SDC DERFYNOL 10

3.1 Opsiynau Amgen Rhesymol i SDC 10

3.2 Fersiynau o SDC a'r ACI 10

3.3 Asesiad o SDC Ddrafft ar gyfer Ymgynghori Hydref 2020 13

3.4 Asesiad o SDC Mawrth 2021 14

3.5 Cymhariaeth rhwng canfyddiadau'r asesiad i fersiwn ymgynghori SDC Hydref 2020 a SDC Mawrth 2021 15

3.6 Osgoi, lleihau neu liniaru effeithiau negyddol a sicrhau'r effeithiau cadarnhaol mwyaf posibl 17

3.7 SDC Derfynol (Fersiwn Gyhoeddi) (Mawrth 2021) 20

3.8 Sut y cymerwyd safbwyntiau cyrff ymgynghori i ystyriaeth 20

3.9 Ystyriaeth o Ymatebion 21

4 MESURAU I FONITRO EFFEITHIAU AMGYLCHEDDOL ARWYDDOCAOL 22

5 CASGLIAD 25

1 Cyflwyniad

1.1 Beth yw Llwybr Newydd?

1.1.1 Dogfen statudol yw Llwybr Newydd – Strategaeth Drafnidiaeth Newydd i Gymru (SDC) sy'n ofynnol o dan Ddeddf Trafnidiaeth (Cymru) 2006 (y Ddeddf). Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ddyletswydd ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi SDC yn nodi ei pholisïau a sut y byddant yn cael eu cyflawni. Mae SDC yn nodi blaenoriaethau strategol a chanlyniadau dymunol Llywodraeth Cymru; mae'n rhoi sylw i bob dull trafnidiaeth, gan gynnwys cerdded, beicio, trafnidiaeth gyhoeddus, cerbydau trydan a'r car preifat.

1.1.2 Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu datblygu'r SDC newydd er mwyn darparu gweledigaeth hirdymor ar gyfer trafnidiaeth dros yr 20 mlynedd nesaf, gan gydnabod nifer o newidiadau diweddar a gyda'r nod o roi sylw i gyfleoedd a heriau'r dyfodol. Bydd SDC yn darparu'r fframwaith strategol y bydd angen gwneud penderfyniadau am opsiynau buddsoddi yn y dyfodol yn unol ag ef. Ni fydd yn nodi nac yn cyflwyno prosiectau, cynlluniau, mentrau nac ymyriadau penodol, gan y bydd y rhain yn cael eu nodi yn y Cynllun Cyflawni Cenedlaethol ar gyfer Trafnidiaeth manwl 5 mlynedd ac mewn Cynlluniau Trafnidiaeth Lleol.

1.2 Beth yw'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig?

1.2.1 Proses o arfarnu cynnwys SDC, fel y mae wedi'i datblygu, yw'r ACI, yn erbyn cyfres o amcanion cynaliadwyedd. Cynhaliwyd yr ACI trwy gydol y gwaith o baratoi SDC ac mae wedi gallu bwydo argymhellion yn ôl i wella perfformiad datblygu cynaliadwy cymharol SDC. Mae'r ACI yn cynnwys asesiadau sy'n ofynnol yn statudol a chan Lywodraeth Cymru ac mae'n bodloni gofynion cyfreithiol y Rheoliadau Asesu Amgylcheddol Strategol (AAS). Mae'r ACI yn lefel uchel ac yn ystyried effeithiau cadarnhaol a negyddol SDC. Diben hyn yw helpu i sicrhau bod defnyddiau tir yn y dyfodol yng Nghymru dros yr 20 mlynedd nesaf yn gynaliadwy.

1.2.2 Un o'r 'ffyrdd o weithio' sy'n rhan o egwyddor datblygu cynaliadwy Llywodraeth Cymru yw'r angen i fabwysiadu dull integredig. Mae'r ACI, felly, yn cynnwys nifer o asesiadau statudol ac anstatudol eraill. Mae hyn yn caniatáu i ni gymryd golwg fwy cyflawn ar y goblygiadau a'r cyfleoedd cynaliadwyedd sy'n deillio o SDC. Mae'r ACI yn integreiddio'r asesiadau a'r gofynion deddfwriaethol canlynol: Arfarniad Cynaliadwyedd; AAS; Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015); Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011; Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb; Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant; Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy a'r Polisi Adnoddau Naturiol (Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016). Mae'r ACI hefyd yn cymryd i ystyriaeth ofynion anneddfwriaethol asesiadau yn ymwneud â Phrawfesur Gwledig; Effeithiau Iechyd; Newid Hinsawdd; a Datblygiad Economaidd. Mae integreiddio'r asesiadau hyn yn sicrhau bod dull cydweithredol yn cael ei ddilyn ar wahanol faterion, gan rannu gwybodaeth a chydnabod cysylltiadau rhwng pynciau mewn modd cyson a thryloyw.

1.3 Prosesau'r ACI a SDC hyd yn hyn

1.3.1 Dechreuodd y gwaith o baratoi SDC gyda phroses o gasglu tystiolaeth ac ymgysylltu â rhanddeiliaid ddechrau 2020. Ymgynghorwyd ar fersiwn ddrafft o Adroddiad Cwmpasu'r ACI rhwng 05 Mai a 31 Gorffennaf 2020. Hefyd, cynhaliwyd gweithdy ddechrau mis Mai gyda rhanddeiliaid o Lywodraeth Cymru sy'n cynrychioli'r ystod o brosesau asesu i'w hintegreiddio i'r ACI. Cyflwynwyd Adroddiad Cwmpasu'r ACI i randdeiliaid statudol ar gyfer sylwadau, yn ogystal â rhanddeiliaid perthnasol neu â buddiant eraill.

1.3.2 Ym mis Medi 2020, aseswyd fersiwn gynnar o SDC yn yr ACI. Bwydwyd canlyniadau'r broses hon yn ôl i dîm llunio SDC er mwyn helpu i hysbysu eu proses o wneud penderfyniadau ac i sicrhau bod ystyriaethau amgylcheddol a chynaliadwyedd yn cael eu hintegreiddio i SDC o'r cychwyn.

1.3.3 Ym mis Hydref 2020, paratowyd drafft diwygiedig o SDC a hwn oedd canolbwynt yr Adroddiad ACI hwn. Roedd y fersiwn o SDC a aseswyd yn yr Adroddiad ACI Interim yn fersiwn gynharach na'r un a gyhoeddwyd yn rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus. Cyhoeddwyd SDC a'r Adroddiad ACI Interim ar gyfer ymgynghori rhwng mis Tachwedd 2020 a mis Ionawr 2021.

1.3.4 Mae Adroddiad yr ACI (Mawrth 2021) yn cynnwys canfyddiadau asesiad a ddiweddarwyd o'r SDC Ddrafft ar gyfer Ymgynghori. Gwnaed diwygiadau pellach i SDC wedyn yn dilyn y cyfnod ymgynghori, gan arwain at fersiwn mis Mawrth 2021 o SDC. Mae Adroddiad ACI mis Mawrth 2021 hefyd yn cynnwys asesiad o'r SDC derfynol felly, yn ogystal â sylwadau a wnaed ar yr ACI ei hun yn ystod yr ymgynghoriad.

1.3.5 Ar ôl cyhoeddi adroddiad ACI mis Mawrth 2021, diweddarwyd SDC i gynnwys rhai o argymhellion yr ACI. Nid oedd angen asesiad o SDC Mawrth 2021 (fersiwn gyhoeddi) oherwydd natur y mân ddiwygiadau a wnaed i SDC. Caiff hyn ei esbonio yn fwy manwl yn Adran 3.7 y Datganiad hwn.

1.4 Diben y Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn

1.4.1 Y Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn yw diweddglo'r broses ACI ac mae'n bodloni gofynion mabwysiadu cynllun a rhaglen y Rheoliadau AAS. Yn unol â Rheoliad 16 (4) y Rheoliadau AAS, mae'r datganiad hwn yn nodi'r canlynol:

- Sut y mae ystyriaethau amgylcheddol a chynaliadwyedd wedi'u hintegreiddio i SDC (Adran 2 y ddogfen hon);
- Sut y cymerwyd safbwyntiau a fynegwyd mewn ymateb i'r ymgynghoriad ar Adroddiadau'r ACI i ystyriaeth (Adran 2 y ddogfen hon);
- Sut y mae canlyniadau Adroddiadau'r ACI wedi'u cymryd i ystyriaeth (Adran 3 y ddogfen hon);
- Y rhesymau am ddewis SDC, fel y'i cyhoeddwyd, yng ngoleuni'r dewisiadau amgen rhesymol eraill yr ymdriniwyd â nhw (Adran 3 y ddogfen hon); ac
- Y mesurau a fydd yn cael eu cymryd i fonitro effeithiau amgylcheddol a chynaliadwyedd sylweddol gweithredu SDC (Adran 4 y ddogfen hon).

2 Sut y mae Ystyriaethau Amgylcheddol a Chynaliadwyedd wedi'u hintegreiddio i SDC

2.1.1 Seiliwyd cwmpas yr asesiad o SDC ar y fframwaith asesu o amcanion, a ddatblygwyd ac a fireiniwyd rhwng mis Ebrill a mis Hydref 2020 ar gam cwmpasu'r ACI[1]. Mae'r nodau llesiant wedi bod yn rhan annatod o baratoad yr Adroddiad Cwmpasu a Fframwaith yr ACI ac fe'u defnyddiwyd i hysbysu'r adolygiad o'r dystiolaeth, i nodi problemau ac i strwythuro Fframwaith yr ACI (gweler Tabl 2.2 Prif Adroddiad yr ACI[2], Mawrth 2021). Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy a ddiffiniwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn rhan sylfaenol o sut y mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru weithredu. Mae'r egwyddor yn nodi bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae'r egwyddor wedi ei chyfansoddi o bump 'dull o weithio' y mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus eu dilyn er mwyn sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at ddatblygu cynaliadwy. Cyflwynir y dulliau o weithio hyn a sut y mae'r ACI wedi eu mabwysiadu hyd yma yn adran 1.5 a thabl 1.2 Prif Adroddiad yr ACI, Mawrth 2021.

2.1.2 Roedd yr asesiad yn un lefel uchel, gan adlewyrchu cylch gwaith cenedlaethol SDC a'i diben. Mae'r asesiad wedi cymryd i ystyriaeth yr hyn y gallai SDC ei gyflawni o bosibl a'i chwmpas cenedlaethol. Mae'n cydnabod felly swyddogaeth a dylanwad rhanddeiliaid eraill, er enghraifft, darparwyr addysg neu fyrddau iechyd, o ran cyflawni nodau cyffredin, er bod hynny y tu allan i gylch gwaith y system gynllunio. Mae'r asesiad yn adlewyrchu'r potensial i SDC lywio gwaith cynllunio defnydd tir ar raddfa genedlaethol a rhanbarthol ac nid yw'n ceisio darparu canllawiau dylunio lleol penodol, er y bydd angen dilyn ei hegwyddorion wrth baratoi cynlluniau haen is, y mae'n ofynnol iddynt gyd-fynd yn gyffredinol â SDC.

2.1.3 Mae'r asesiad o SDC yn dangos proses gwneud penderfyniadau dryloyw a chadarn ar gyfer datblygu'r strategaeth. Mae datblygiad yr ACI a SDC wedi bod yn ailadroddol, a chafwyd trafodaethau rheolaidd rhwng timau'r ACI a SDC. Gwnaed argymhellion ar gyfer gwelliannau fel y bo'n briodol. Mae'r broses gydweithredol o weithio wedi cynnwys cyfarfodydd a chamau adolygu anffurfiol i drafod y materion sy'n datblygu. Felly mae proses yr ACI wedi gallu darparu gwybodaeth gywir, gadarn a thryloyw i Lywodraeth Cymru am gynaliadwyedd opsiynau (yn unigol ac yn gyfunol) sydd wedi chwarae rhan fawr ym mhroses gwneud penderfyniadau'r Llywodraeth.

2.2 Casglu Tystiolaeth, Cwmpasu'r ACI ac Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

2.2.1 Mae Ffigur 2-1 yn cyflwyno'r broses a arweiniodd at ddatblygu'r Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn, sydd wedi rhedeg yn gyfochrog â pharatoad SDC.

2.2.2 Dechreuodd Cam A yr ACI (Cwmpasu) yn ystod mis Mawrth 2020, a oedd yn cynnwys casglu tystiolaeth a dadansoddi materion a chyfleoedd cynaliadwyedd a gyd-blethodd â'r sail dystiolaeth. Yr Adroddiad Cwmpasu drafft ar gyfer yr ACI o SDC oedd un o'r camau cyntaf o ymgysylltu a chydweithredu. Ymgynghorwyd ar yr Adroddiad Cwmpasu drafft rhwng 5 Mai a 31 Gorffennaf 2020. Hefyd, cynhaliwyd rhith-weithdy ym mis Mawrth 2020 gyda rhanddeiliaid sy'n cynrychioli'r ystod o brosesau asesu i'w hintegreiddio yn yr ACI.

[1] Arcadis (2020) Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru – Adroddiad Cwmpasu Terfynol. Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/ymgynghoriad-crynodeb-or-ymatebion.pdf [Gwelwyd ar: 20.04.21]
[2] Arcadis (2021) Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Llwybr Newydd – Strategaeth Drafnidiaeth Newydd i Gymru. Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/llwybr-newydd-strategaeth-drafnidiaeth-cymru-2021-arfarniad-cynaliadwyedd-integredig_0.pdf [Gwelwyd ar 20.04.21]

Ffigur 2-1: Camau yn y Broses ACI (addaswyd o ODPM 2005[3]) a Chamau Datblygu SDC

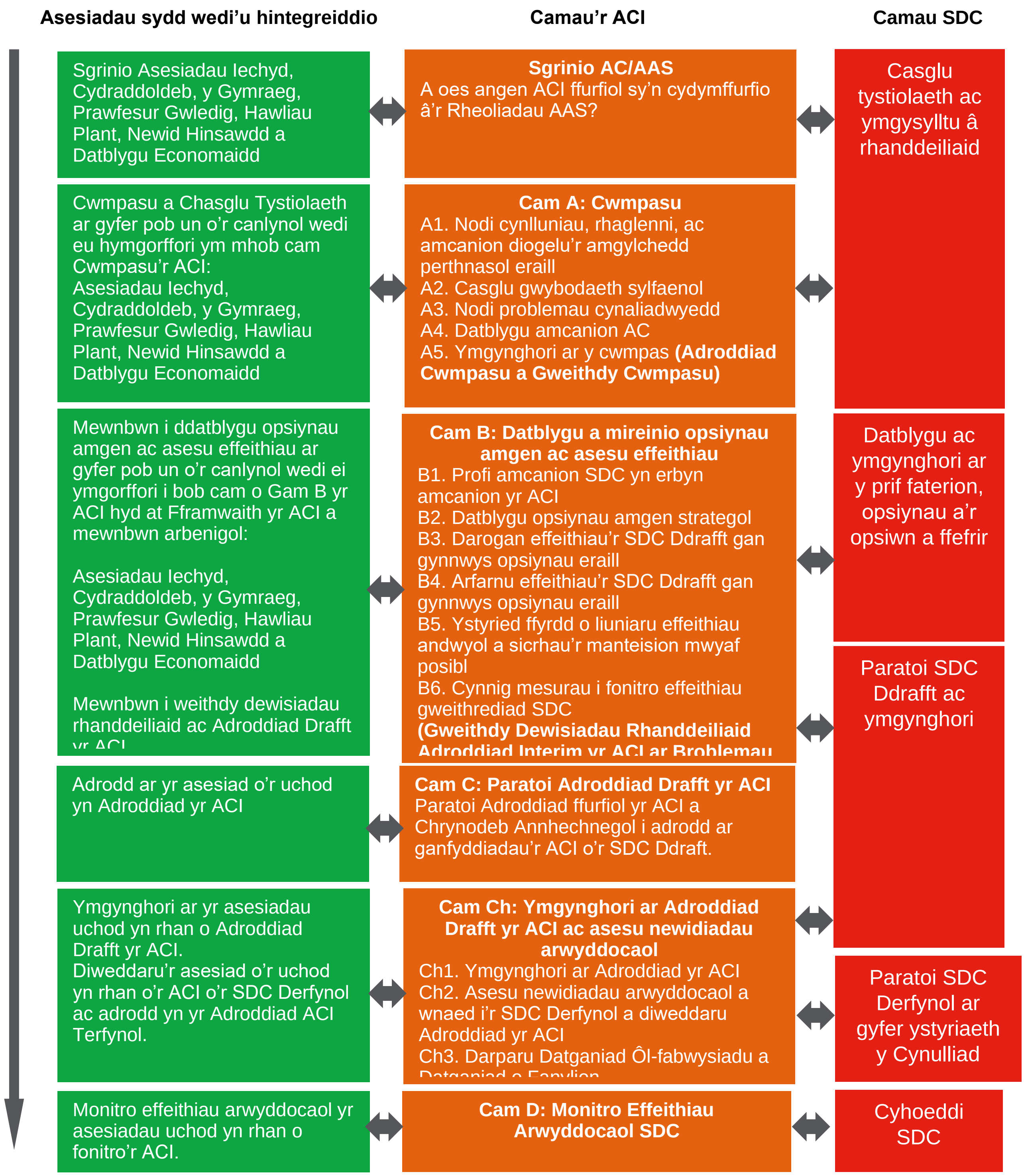

[3] ODPM (2005) Canllaw Ymarferol i'r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol ar gymhwyso Cyfarwyddeb Ewropeaidd 2001/42/EC ar asesu effeithiau cynlluniau a rhaglenni penodol ar yr amgylchedd

2.2.3 Cam A oedd y gwaith hwn, 'Gosod y Cyd-destun a'r Amcanion, Pennu'r Llinell Sylfaen a Phenderfynu ar Gwmpas', o Ffigur 2-1 uchod. Roedd hyn yn cynnwys y bum dasg ganlynol:

- A1: Nodi polisïau, cynlluniau a rhaglenni perthnasol eraill ac amcanion yr ACI;
- A2: Casglu gwybodaeth sylfaenol;
- A3: Nodi materion a phroblemau cynaliadwyedd;
- A4: Datblygu Fframwaith yr ACI; ac
- A5: Ymgynghori ar gwmpas yr ACI.

2.2.4 Yr Adroddiad Cwmpasu Terfynol (Hydref 2020)[4] yw cam cychwynnol yr ACI. Mae'n dilyn dull integredig a luniwyd drwy ymgysylltu a chynnwys rhanddeiliaid ac mae'n dilyn y dull a nodir yn y canllawiau cyhoeddedig[5], gan geisio:

- Pennu cwmpas a lefel manylder yr ACI;
- Nodi cynlluniau, polisïau, rhaglenni a mentrau perthnasol a fydd yn llywio proses yr ACI;
- Nodi gwybodaeth berthnasol am amodau cymdeithasol, economaidd, diwylliannol, ac amgylcheddol presennol ac a ragwelir yn y dyfodol yng Nghymru ar raddfa genedlaethol;
- Nodi materion a chyfleoedd cynaliadwyedd allweddol; a
- Chyflwyno fframwaith ar gyfer yr ACI, y gellir ei ddefnyddio i arfarnu SDC.

2.2.5 Mae ymatebion i'r sylwadau a gafwyd a sut y maent wedi dylanwadu ar y diwygiadau i'r ACI, wedi eu nodi yn Adroddiad Cwmpasu Terfynol yr ACI[6].

[4] Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/ymgynghoriad-crynodeb-or-ymatebion.pdf [Gwelwyd ar: 17.03.21]
[5] ODPM (2005) Canllaw Ymarferol i'r Asesiad Amgylcheddol Strategol ar gymhwyso Cyfarwyddeb Ewropeaidd 2001/42/EC "ar asesu effeithiau cynlluniau a rhaglenni penodol ar yr amgylchedd"
[6] Arcadis (2020) Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru – Adroddiad Cwmpasu Terfynol. Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/ymgynghoriad-crynodeb-or-ymatebion.pdf [Gwelwyd ar: 20.04.21]

Tabl 2-1: Fframwaith yr ACI ar gyfer asesu SDC

Amcanion yr ACI	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd SDC yn….?	Nod llesiant
1. Cyfrannu at welliant i iechyd a llesiant corfforol, meddyliol a chymdeithasol pawb, gan gynnwys cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd ledled Cymru	• Cyfrannu at welliant i fynediad at wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn enwedig mewn ardaloedd ynysig/gwledig? • Cyfrannu at wella hygyrchedd gwasanaethau iechyd a lles cyfrwng Cymraeg? • Cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd ymhlith gwahanol grwpiau yn y gymuned gan gynnwys plant a phobl hŷn yn benodol? • Hybu ffyrdd iach o fyw trwy fentrau cynllunio trafnidiaeth a hybu teithio llesol? • Lleihau effaith seilwaith trafnidiaeth ar gyfyngu cysylltedd o fewn cymunedau trwy eu gwahanu o bobtu'r ffordd? • Lleihau perygl o draffig ar y ffyrdd, yn enwedig i grwpiau agored i niwed a blaenoriaeth? • Lleihau straen i yrwyr a straen posibl i ddefnyddwyr eraill y ffyrdd? • Lleihau effeithiau iechyd trafnidiaeth, gan gynnwys effeithiau ansawdd aer a sŵn, fel iechyd a straen anadlol a chardiofasgwlaidd? • Cyfrannu at wella mynediad at fannau agored gan gynnwys cyfleoedd i chwarae a mynediad at barciau cenedlaethol trwy fodd trafnidiaeth hygyrch nad yw'n ddrud? • Sicrhau y gall plant ddatblygu'n iach, a chael mynediad at ofal iechyd o ansawdd da? • Cyfrannu at leihau unigrwydd ac ynysigrwydd cymdeithasol?	Cymru lewyrchus Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus
2. Creu'r amodau lle gellir sicrhau gwelliant i gydlyniant cymdeithasol a chydraddoldeb	• Creu amodau i leihau lefelau trosedd a'r ofn o drosedd? • Gwella hygyrchedd ac argaeledd trafnidiaeth gyhoeddus, fel bod mynediad yn deg? • Gwella hygyrchedd llwybrau cerdded a beicio, fel bod mynediad yn deg? • Gwella diogelwch, hwylustod a hygyrchedd llwybrau cerdded a beicio fel bod cerdded a beicio yn cael eu hystyried yn opsiynau realistig, diogel a deniadol i bobl o bob oedran, cefndir a gallu? • Creu'r amodau lle gellir sicrhau gwelliant i foddhad pobl gyda'u cymdogaethau fel lleoedd i fyw? • Creu'r amodau lle gellir gwella cydraddoldebau yn seiliedig ar gefndir neu amgylchiadau? • Creu'r amodau lle gellir lleihau anghydraddoldeb rhwng y rhywiau? • Creu'r amodau lle gellir lleihau anghydraddoldeb ar sail oedran? • Creu'r amodau lle gellir gwella anghydraddoldebau yn seiliedig ar anabledd, yn unol â'r Model Cymdeithasol o Anabledd? • Annog a chefnogi cynnydd i lefelau cyfranogiad a chyrhaeddiad mewn addysg i bob aelod o gymdeithas trwy fwy o hygyrchedd? • Cefnogi'r darparwyr trafnidiaeth trydydd sector a chymunedol a nodi cyfleoedd ar gyfer twf er mwyn lleihau anghydraddoldeb rhwng cymunedau trefol, gwledig a lled-wledig?	Cymru o gymunedau cydlynus Cymru lewyrchus Cymru iachach
3. Cefnogi twf economaidd	• Cefnogi mynediad teg at gyfleoedd gwaith, addysg a hyfforddiant? • Annog mynediad cynaliadwy at gyfleusterau ac atyniadau i dwristiaid?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal

Amcanion yr ACI	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd SDC yn….?	Nod llesiant
cynaliadwy ac amrywiaeth	• Annog mesurau i hybu cysylltiadau trafnidiaeth rhyngwladol gwell a chydnerth, gan gynnwys yn yr awyr, ar y môr, ar ffyrdd ac ar reilffyrdd? • Cefnogi adfywiad ardaloedd sy'n tanberfformio? • Cefnogi cludiant nwyddau a gwella dibynadwyedd a chydnerthedd y rhwydweithiau cludo nwyddau ar ffyrdd, ar reilffyrdd ac yn yr awyr? • Annog mewnfuddsoddiad? • Annog gwell cynhyrchiant trwy well cysylltedd? • Cefnogi gwelliannau i'r economi wledig ac arallgyfeirio gwledig? • Cefnogi ac annog gweithgareddau trydydd sector, gan gynnwys trafnidiaeth gymunedol? • Cefnogi camau i leihau'r angen i deithio ar gyfer gwaith? • A fyddai'n helpu i leihau anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol?	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
4. Diogelu a hybu diwylliant Cymru a gwella mynediad at fannau diwylliannol a hamdden	• Hybu mynediad cynaliadwy a chydnerth at asedau a gweithgareddau diwylliannol a threftadaeth Cymru? • Annog mesurau i wella asedau treftadaeth ddiwylliannol, mannau hamdden a'u lleoliad? • Cyfrannu at reoli'r system drafnidiaeth yn effeithlon yn ystod digwyddiadau mawr, gan gynnwys gweithgareddau chwaraeon a hamdden a digwyddiadau diwylliannol? • Cyfrannu at reoli teithio yn effeithlon mewn ardaloedd twristiaeth yn ystod cyfnodau brig?	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
5. Annog camau i ddiogelu a hybu'r Gymraeg	• Annog darparwyr trafnidiaeth i fodloni safonau'r Gymraeg? • Ceisio cefnogi gwell mynediad trwy foddau cynaliadwy at gyfleusterau addysg cyfrwng Cymraeg? • Ceisio cefnogi cynnydd i'r amrywiaeth o wasanaethau a gynigir trwy gyfrwng y Gymraeg? • Ceisio cefnogi cymunedau Cymraeg eu hiaith trwy fentrau trafnidiaeth? • Creu'r amodau y mae'r Gymraeg yn ffynnu ynddynt? • Ceisio hybu'r Gymraeg trwy ei defnyddio mewn cyhoeddiadau gorsafoedd, ar arwyddion ffyrdd ac ar arwyddion mewn gorsafoedd rheilffordd a bysiau?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
6. Lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr o drafnidiaeth	• Annog lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr o'r seilwaith trafnidiaeth presennol? • Cyfrannu at leihau allyriadau CO_2 o'r sector trafnidiaeth? • Annog technoleg lanach ar gyfer trafnidiaeth? • Creu'r amodau lle mae'n ofynnol i ddylunio cynaliadwy fod yn rhan annatod o ddatblygiad newydd? • Annog lleihad i'r galw am ynni a chynyddu effeithlonrwydd ynni? • Cynyddu'r potensial ar gyfer defnyddio ffynonellau ynni carbon isel neu ddi-garbon • Lleihau cyfanswm y traffig ar y ffyrdd trwy leihau'r angen i deithio, lleihau pellteroedd teithio a chynyddu'r opsiynau teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus sydd ar gael?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Amcanion yr ACI	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd SDC yn….?	Nod llesiant
7. Galluogi cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd	• Cyfrannu at leihau a rheoli perygl llifogydd? • Annog pob datblygiad trafnidiaeth newydd i fod yn gydnerth yn wyneb newid yn yr hinsawdd? • Lleihau'r anghydraddoldebau o ran mynediad at drafnidiaeth yn ystod llifogydd? • Lleihau'r perygl cynyddol o lifogydd a/neu lifogydd arfordirol a hybu mesurau i ddiogelu gorlifdiroedd neu ardaloedd o berygl llifogydd a reolir? • Sicrhau cymaint o gyfleoedd â phosibl i wella cydnerthedd ecosystemau a swyddogaethau sy'n helpu i leihau pa mor agored i niwed yw'r hinsawdd? • Cyfrannu at weithrediad addasiadau arfordirol oherwydd erydu arfordirol?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
8. Diogelu a gwella ansawdd aer	• Creu'r amodau i wella a diogelu ansawdd aer? • Lleihau effeithiau negyddol trafnidiaeth ar ansawdd aer lleol? • Gwella ansawdd aer er mwyn cael gwared ar Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer presennol a lleihau'r tebygolrwydd y bydd angen Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer newydd trwy fentrau trafnidiaeth? • Creu'r amodau lle gellir lleihau'r allyriadau posibl o draffig a diwydiant? • Lleihau effaith anghymesur ansawdd aer gwael ar y cymunedau mwyaf difreintiedig ac agored i niwed?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
9. Diogelu a gwella nodweddion unigryw lleol ein tirweddau a'n trefluniau	• Annog camau i warchod a gwella ardaloedd o gymeriad, nodweddion unigryw, amrywiaeth ac ansawdd tirweddau? • Annog camau i warchod a gwella cymeriad ac ansawdd trefluniau? • Hybu dylunio sensitif wrth ddatblygu seilwaith trafnidiaeth? • Lleihau effeithiau niweidiol traffig ar y ffyrdd a pharcio (e.e. amhariad gweledol a sŵn) ar y tirweddau a'r trefluniau a werthfawrogir yng Nghymru?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
10. Hybu camau i warchod a gwella asedau treftadaeth	• Annog camau i warchod a gwella asedau treftadaeth a'u lleoliadau, a all gynnwys rhai asedau trafnidiaeth eu hunain? • Annog gwaith i uwchraddio asedau treftadaeth presennol, fel pontydd hanesyddol, i fodloni'r safonau gweithredu diweddaraf? • Annog camau i warchod a gwella'r dirwedd hanesyddol?	Cymru lewyrchus Cymru sy'n fwy cyfartal Cymru o gymunedau cydlynus Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
11. Hybu camau i warchod a gwella bioamrywiaeth,	• Hybu camau i sefydlu rhwydweithiau ecolegol mwy cydlynol a chydnerth ar dir sy'n diogelu gwasanaethau ecosystem er budd bywyd gwyllt a phobl?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach

Amcanion yr ACI	Cwestiynau cynorthwyo penderfyniad A fydd SDC yn….?	Nod llesiant
geoamrywiaeth ac ecosystemau	• Annog camau i warchod a gwella safleoedd cadwraeth natur, cynefinoedd a rhywogaethau dynodedig gan gynnwys eu cysylltedd yn y dirwedd? • Annog camau i warchod a gwella cynefinoedd a rhywogaethau heb eu dynodi, gan gynnwys eu cysylltedd yn y dirwedd? • Sicrhau gwelliant i gyfleoedd i bobl gael mynediad at fywyd gwyllt a mannau gwyrdd agored? • Hybu gwaith dylunio seilwaith trafnidiaeth da i sicrhau manteision bioamrywiaeth? • Diogelu geoamrywiaeth?	Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
12. Sicrhau'r defnydd cynaliadwy o adnoddau naturiol	• Cyfrannu at ddiogelu a gwella ansawdd dŵr daear a dŵr wyneb? • Annog y defnydd o ddeunyddiau ailgylchu a chynaliadwy wrth ddatblygu seilwaith trafnidiaeth, gyda phwyslais ar leihau'r carbon ymgorfforedig mewn seilwaith trafnidiaeth newydd? • Lleihau cyfanswm gwastraff cyffredinol trwy fentrau trafnidiaeth? • Annog camau i warchod pridd, gan gynnwys osgoi llygredd pridd? • Cynyddu cyfleoedd i fwynhau amgylchedd naturiol a rhwydwaith hawliau tramwy Cymru trwy bob math o deithio llesol?	Cymru lewyrchus Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
13. Galluogi camau i ddiogelu ardaloedd tawel ac atal llygredd sŵn a golau	• Annog camau i osgoi cynefinoedd ac aneddiadau sy'n sensitif i lygredd sŵn? • Annog camau i gynnal ac ehangu ardaloedd tawel? • Hybu camau i leihau a lliniaru llygredd golau, yn enwedig yn y nos? • Hybu'r defnydd o gamau lliniaru a gwelliannau i ardaloedd a effeithir gan lygredd sŵn? • Lleihau nifer yr ardaloedd sy'n cael eu heffeithio'n negyddol gan lygredd sŵn?	Cymru gydnerth Cymru iachach Cymru o gymunedau cydlynus

3 Sut y cymerwyd canfyddiadau'r ACI i ystyriaeth, a'r rhesymau am ddewis y SDC derfynol

3.1 Opsiynau Amgen Rhesymol i SDC

3.1.1 At ddiben bodloni gofynion Adroddiad Amgylcheddol AAS, mae angen i adroddiad yr ACI nodi a gwerthuso effeithiau amgylcheddol cynigion yn SDC, yn ogystal â nodi a gwerthuso effeithiau amgylcheddol opsiynau amgen rhesymol i'r cynigion hyn. Diben defnyddio opsiynau amgen rhesymol yw dangos mai tystiolaeth sydd wedi creu'r Cynllun arfaethedig yn hytrach nag i'r gwrthwyneb.

3.1.2 Mae penderfynu a yw opsiwn amgen yn rhesymol fel arfer yn asesiad gwerthusol ac ansoddol ar gyfer yr awdurdod cynllunio. Mae Canllawiau AAS yn nodi mai opsiynau amgen rhesymol, realistig a pherthnasol yn unig y dylid eu cyflwyno. Nid yw'r Rheoliadau AAS yn diffinio beth yw opsiwn amgen rhesymol, na faint o opsiynau amgen y mae'n rhaid eu hystyried.

3.1.3 Trafodwyd datblygiad 'opsiynau amgen rhesymol' yn helaeth gyda thîm SDC, gan ystyried gwahanol gyfeiriadau a phosibiliadau. O ganlyniad i'r trafodaethau hyn, ni ystyriwyd bod 'opsiynau amgen' i'r dulliau yn y cynllun yn rhesymol, yn enwedig gan nad oes unrhyw elfennau gofodol i'w hystyried. Gan fod paratoi SDC yn broses ailadroddus a bod yr ACI wedi arfarnu tair fersiwn ar wahân o SDC, bydd opsiynau amgen i bob agwedd ar SDC wedi'u hystyried yn eu hanfod wrth i'r ddogfen esblygu, yn dilyn awgrymiadau o'r ACI ac ymgynghoriadau.

3.1.4 Mae SDC yn cyflwyno Gweledigaeth ar gyfer y sector trafnidiaeth yng Nghymru. Dilynir hyn gan Uchelgeisiau a Blaenoriaethau a fyddai'n sicrhau, o'u cyflawni, bod y Weledigaeth ddymunol yn cael ei gwireddu. Er mwyn cyflawni'r Weledigaeth, yr Uchelgeisiau a'r Blaenoriaethau yn llwyddiannus, mae SDC wedyn yn cyflwyno Cynlluniau Cryno manwl ar gyfer pob sector trafnidiaeth, sy'n disgrifio yn fanwl y dull y bydd Llywodraeth Cymru yn ei fabwysiadu.

3.1.5 Bwriedir i'r Weledigaeth, yr Uchelgeisiau, y Blaenoriaethau a'r Cynlluniau Cryno sicrhau cydymffurfiad cyfreithiol, gan gynnwys â'r gwahanol gynlluniau a rhaglenni perthnasol a nodwyd wrth Gwmpasu. Bwriedir hefyd iddynt sicrhau bod sector trafnidiaeth Cymru yn dod yn gynyddol gynaliadwy (o ran ei effeithiau amgylcheddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol) yn ystod oes SDC. Mae'n amlwg na fyddai dull amgen yn hytrach na'r un yma h.y. un nad yw'n cydymffurfio â'r gyfraith neu nad yw'n gwella cynaliadwyedd y sector trafnidiaeth yng Nghymru, yn 'rhesymol'.

3.1.6 Ysgrifennwyd y Cynlluniau Cryno yn rhan o'r cynllun fel proses foddol ar wahân, wedi'u grwpio i osgoi ailadrodd.

3.2 Fersiynau o SDC a'r ACI

3.2.1 Mae'r ACI yn broses ailadroddol sy'n cynnwys arfarnu ac adborth i lunwyr y cynllun ar gamau niferus yn natblygiad SDC. Mae'r ACI wedi arfarnu gwahanol fersiynau o SDC yn rhan o'r broses ailadroddol, a nodir yn Nhabl 3-1.

3.2.2 Darparwyd drafft cychwynnol a chynnar o SDC i Arcadis ym mis Medi 2020 ac aseswyd hwn gan ddefnyddio Fframwaith yr ACI. Rhannwyd canlyniadau ac argymhellion asesiad yr ACI gyda llunwyr y cynllun, gan roi gwybodaeth iddynt am berfformiad y gwahanol opsiynau yn erbyn pob un o'r asesiadau effaith deddfwriaethol ac anneddfwriaethol. Mireiniwyd SDC yn dilyn hyn. Roedd hon yn elfen hollbwysig yn natblygiad SDC a chynorthwyodd i lunio drafft Hydref 2020 a gyhoeddwyd ar gyfer ymgynghori.

3.2.3 Nododd yr asesiad o'r drafft cynnar cychwynnol o SDC ym mis Medi 2020 effeithiau cadarnhaol yn bennaf. Ystyriwyd bod SDC yn mynd i'r afael yn gynhwysfawr â'r materion a'r cyfleoedd

cynaliadwyedd allweddol sy'n gysylltiedig â sector trafnidiaeth Cymru ac yn ceisio rhoi sylw i'r rhain. Gwnaed argymhellion i sicrhau bod yr effeithiau cadarnhaol hyn mor fawr â phosibl er mwyn cyflawni mwy o effeithiau cadarnhaol mawr, yn ogystal â llenwi unrhyw fylchau posibl.

3.2.4 Ym mis Hydref 2020, paratowyd ac arfarnwyd drafft diwygiedig o SDC, fel y'i cyflwynwyd yn Adroddiad Interim yr ACI. Cyhoeddwyd SDC ar gyfer ymgynghori rhwng mis Tachwedd 2020 a mis Ionawr 2021, wedi'i ategu gan Adroddiad Interim yr ACI[7]. Mae asesiad mis Hydref 2020 a gafodd ei gynnwys yn Adroddiad Interim yr ACI yn seiliedig ar fersiwn o SDC a ddisodlwyd gan fersiwn ymgynghori SDC.

3.2.5 Mae sylwadau a gafwyd yn ystod yr ymgynghoriad, ac ymatebion i'r rhain ar gael yn Atodiad C Adroddiad yr ACI, Mawrth 2021. Cynhaliwyd gweithdy gyda phenaethiaid adrannau Llywodraeth Cymru yn ystod y cyfnod ymgynghori hwn. Adlewyrchir canlyniadau'r broses hon yn yr asesiad o'r fersiwn ymgynghori. Mae'r arfarniad o'r SDC Ddrafft ar gyfer Ymgynghori ar gael yn Atodiad D Adroddiad yr ACI. Cynhaliwyd hwn ar ôl cyhoeddi Adroddiad Interim yr ACI.

3.2.6 Ym mis Chwefror 2021, ar ôl derbyn y sylwadau ymgynghori, diwygiwyd SDC ymhellach, a lluniwyd fersiwn Mawrth 2021. Mae Adroddiad yr ACI yn arfarnu SDC Mawrth 2021 (a gyflwynir yn Atodiad E Adroddiad yr ACI, Mawrth 2021) ac yn cyflwyno'r canfyddiadau a'r argymhellion.

3.2.7 Paratowyd y SDC Derfynol (fersiwn gyhoeddi) (Mawrth 2021) ar ôl i Lywodraeth Cymru dderbyn Adroddiad Terfynol yr ACI, cyn cyhoeddi. Yn ystod y cyfnod hwn, gwnaed mân ddiwygiadau i SDC nad ydynt wedi'u hadlewyrchu yn fersiwn Mawrth 2021 Adroddiad yr ACI. Fodd bynnag, ystyriwyd y mân newidiadau hyn yn y Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn. Ni ystyriwyd bod angen unrhyw newidiadau pellach i'r ACI, fel yr esbonnir yn Adran 3.7 y Datganiad hwn.

Tabl 3-1: Fersiynau o SDC a arfarnwyd ym mhob adroddiad ACI

Cyflwynwyd yn Adroddiad Interim yr ACI
<u>SDC Ddrafft Cyn Ymgynghori Medi 2020 – ni chyhoeddwyd</u> • Gweledigaeth; • Uchelgais: O ddaioni i bobl a chymunedau; • Uchelgais: O ddaioni i'r amgylchedd; • Uchelgais: O ddaioni i ddiwylliant ac iaith Cymru; • Uchelgais: O ddaioni i'r economi; • Blaenoriaeth 1: Lleihau'r angen i ddefnyddio ceir a cherbydau preifat; • Blaenoriaeth 2: Gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus y gall pobl eu defnyddio, y maent eisiau eu defnyddio ac y maent yn eu defnyddio; • Blaenoriaeth 3: Seilwaith trafnidiaeth diogel, hygyrch, wedi'i gynnal a'i gadw'n dda; • Blaenoriaeth 4: Newid ymddygiad; a • Blaenoriaeth 5: Dulliau arloesi sy'n cynnig dewisiadau trafnidiaeth mwy cynaliadwy.
<u>SDC Ddrafft Cyn Ymgynghori Hydref 2020 – ni chyhoeddwyd</u> • Gweledigaeth; • Uchelgais: O ddaioni i bobl a chymunedau; • Uchelgais: O ddaioni i'r amgylchedd;

[7] Arcadis (2020) Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Llwybr Newydd – Strategaeth Drafnidiaeth Newydd i Gymru – Drafft Ymgynghori. Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/arfarniad-cynaliadwyedd-integredig-isa-o-llwybr-newydd-strategaeth-drafnidiaeth-newydd-cymru-drafft-ymgynghori-ar-strategaeth.pdf [Gwelwyd ar 15.02.21]

- Uchelgais: O ddaioni i'r economi a lleoedd yng Nghymru;
- Uchelgais: O ddaioni i ddiwylliant ac iaith Cymru
- Blaenoriaeth 1: Cynllunio ar gyfer gwell cysylltedd;
- Blaenoriaeth 2: Gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus y gall pobl eu defnyddio, y maent eisiau eu defnyddio ac y maent yn eu defnyddio;
- Blaenoriaeth 3: Seilwaith trafnidiaeth diogel, hygyrch, wedi'i gynnal a'i gadw'n dda;
- Blaenoriaeth 4: Newid ymddygiad;
- Blaenoriaeth 5: Mabwysiadu dulliau arloesi sy'n cynnig dewisiadau trafnidiaeth mwy cynaliadwy
- Cynllun Cryno ar gyfer Teithio Llesol;
- Cynllun Cryno ar gyfer Bysiau;
- Cynllun Cryno ar gyfer Rheilffyrdd;
- Cynllun Cryno ar gyfer Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio;
- Cynllun Cryno ar gyfer Sectorau Trafnidiaeth Cymunedol a Di-elw;
- Cynllun Cryno ar gyfer Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat;
- Cynllun Cryno ar gyfer Cludo Nwyddau a Logisteg;
- Cynllun Cryno ar gyfer Porthladdoedd a Thrafnidiaeth Forol; a
- Cynllun Cryno ar gyfer Hedfanaeth.

Cyflwynwyd yn Adroddiad Terfynol yr ACI

SDC Ddrafft ar gyfer Ymgynghori Hydref 2020 (Atodiad D)

- Gweledigaeth;
- Uchelgais: O ddaioni i bobl a chymunedau;
- Uchelgais: O ddaioni i'r amgylchedd;
- Uchelgais: O ddaioni i'r economi a lleoedd yng Nghymru;
- Uchelgais: O ddaioni i ddiwylliant ac iaith Cymru;
- Blaenoriaeth 1: Cynllunio ar gyfer gwell cysylltedd;
- Blaenoriaeth 2: Gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus;
- Blaenoriaeth 3: Seilwaith trafnidiaeth diogel, hygyrch, wedi'i gynnal a'i gadw a'i reoli yn dda;
- Blaenoriaeth 4: Gwneud trafnidiaeth gynaliadwy yn fwy deniadol a fforddiadwy;
- Blaenoriaeth 5: Cefnogi dulliau arloesi sy'n cynnig dewisiadau trafnidiaeth mwy cynaliadwy;
- Cynllun Cryno ar gyfer Teithio Llesol;
- Cynllun Cryno ar gyfer Bysiau;
- Cynllun Cryno ar gyfer Rheilffyrdd;
- Cynllun Cryno ar gyfer Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio;
- Cynllun Cryno ar gyfer y Trydydd Sector;
- Cynllun Cryno ar gyfer Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat;
- Cynllun Cryno ar gyfer Cludo Nwyddau a Logisteg;
- Cynllun Cryno ar gyfer Porthladdoedd a Thrafnidiaeth Forol; a
- Cynllun Cryno ar gyfer Hedfanaeth.

SDC Mawrth 2021 (Atodiad E)

- Gweledigaeth;
- Blaenoriaeth 1: Dod â gwasanaethau i bobl er mwyn lleihau'r angen i deithio;
- Blaenoriaeth 2: Galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws gan ddefnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth sy'n hygyrch, cynaliadwy ac effeithlon;
- Blaenoriaeth 3: Annog pobl i newid i drafnidiaeth fwy cynaliadwy;
- Uchelgais: O ddaioni i bobl a chymunedau;
- Uchelgais: O ddaioni i'r amgylchedd;
- Uchelgais: O ddaioni i'r economi a lleoedd yng Nghymru;
- Uchelgais: O ddaioni i ddiwylliant a'r Gymraeg;
- Cynllun Cryno: Teithio Llesol;
- Cynllun Cryno: Bysiau;
- Cynllun Cryno: Rheilffyrdd;
- Cynllun Cryno: Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio;
- Cynllun Cryno: Y Trydydd Sector;
- Cynllun Cryno: Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat;
- Cynllun Cryno: Cludo Nwyddau a Logisteg;
- Cynllun Cryno: Porthladdoedd a Thrafnidiaeth Forol; a
- Cynllun Cryno: Hedfanaeth.

Cyflwynwyd yn y Datganiad Ôl-gyhoeddi hwn:

Trosolwg o sut mae proses yr ACI wedi dylanwadu ar ddatblygiad SDC.

Ystyriaeth o ddiwygiadau rhwng SDC Mawrth 2021 (fersiwn a aseswyd) a SDC 2021 (fersiwn gyhoeddi derfynol).

3.3 Asesiad o SDC Ddrafft ar gyfer Ymgynghori Hydref 2020

3.3.1 Mae Atodiad D Adroddiad Terfynol yr ACI (Mawrth 2021) yn cyflwyno'r asesiad o'r SDC ddrafft ar gyfer ymgynghori.

3.3.2 Eto, aseswyd y Weledigaeth a'r Uchelgeisiau ar gyfer eu cydweddoldeb yn erbyn Amcanion yr ACI. Diwygiwyd y Weledigaeth a nodwyd ei bod yn cydweddu â holl Amcanion yr ACI. Nodwyd bod cydweddoldeb y pedwar uchelgais yn erbyn Amcanion yr ACI yr un fath â SDC Hydref 2020.

3.3.3 Aseswyd y Blaenoriaethau Pum Mlynedd a phob un o'r Cynlluniau Cryno yn fwy manwl yn erbyn pob un o Amcanion yr ACI.

3.3.4 Roedd yr asesiadau o flaenoriaethau'r drafft ymgynghori yr un fath â'r asesiad o SDC Hydref 2020 i raddau helaeth. Yn yr asesiad o'r SDC ddrafft ar gyfer ymgynghori, nodwyd effeithiau cadarnhaol cryf ar gyfer Blaenoriaethau 3 a 4 yn erbyn Amcan 2 yr ACI (cydlyniant a chydraddoldeb) a oedd yn gadarnhaol mân yn flaenorol. Mae hyn gan fod y blaenoriaethau yn cynnig rhagor o fanylion ar sut i sicrhau bod trafnidiaeth yng Nghymru yn hygyrch i amrywiaeth ehangach o unigolion, yn fforddiadwy ac yn ceisio gwella tybiaethau o drafnidiaeth, gan gynnwys diogelwch a dibynadwyedd.

3.3.5 Roedd newidiadau eraill yn cynnwys sgôr cadarnhaol mân (yn hytrach na niwtral) i Flaenoriaeth 4 yn erbyn Amcan 5 yr ACI (y Gymraeg) oherwydd i'r flaenoriaeth gael ei diwygio i gynnwys y datganiad *"darparu gwell gwybodaeth i ddefnyddwyr"*, a ddylai gynnwys gwybodaeth am y Gymraeg.

3.3.6 Aeth yr arfarniad o'r Cynlluniau Cryno ar Deithio Llesol a Rheilffyrdd yn erbyn Amcan 5 yr ACI (y Gymraeg) o ansicr i gadarnhaol mân ar ôl i ragor o fanylion gael eu hychwanegu i helpu'r Gymraeg i ffynnu, gan gynnwys dehongliad dwyieithog ar lwybrau cerdded a beicio.

3.3.7 Aeth y Cynllun Cryno ar Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio a arfarnwyd yn erbyn Amcan 3 yr ACI (datblygiad economaidd) o amrywiaeth o ganlyniadau cadarnhaol a negyddol i gadarnhaol mân, ar ôl i'r Cynllun Cryno gael ei ddiwygio i gynnig rhagor o fanylion ar leihau tagfeydd, a fyddai'n debygol o gael effeithiau cadarnhaol ar gefnogi cadwyn gyflenwi Cymru a bod o fudd i'r economi.

3.3.8 Eto, diwygiwyd argymhellion a roddwyd i Lywodraeth Cymru yn flaenorol yng ngoleuni'r SDC ddiweddaraf, a darparwyd argymhellion pellach pan roedd hynny'n briodol. Ystyriwyd bod y newidiadau a wnaed rhwng fersiynau, yn dilyn argymhellion yn yr ACI, yn arwain at welliant i'r potensial i sicrhau datblygiad mwy cynaliadwy.

3.4 Asesiad o SDC Mawrth 2021

3.4.1 Mae SDC yn strategaeth genedlaethol a nododd yr arfarniadau dueddiadau eang a chyffredinol o effeithiau posibl ar y lefel genedlaethol. Canolbwyntiodd yr arfarniad yn yr ACI ar Benodau 1 (Gweledigaeth), 2 (Blaenoriaethau), 3 (Uchelgeisiau Llesiant), a 7 (Cynlluniau Cryno). Paratowyd Symudedd yng Nghymru fel adroddiad cefndirol i SDC. Adolygwyd y ddogfen hon a darparodd wybodaeth ategol a ddefnyddiwyd yn yr arfarniad o SDC.

3.4.2 Aseswyd Gweledigaeth ac Uchelgeisiau SDC ar gyfer eu cydweddoldeb ag Amcanion yr ACI. Arfarniad ansoddol oedd hwn yn seiliedig ar farn arbenigol ac wedi'i lywio gan y cwestiynau cynorthwyo penderfyniadau yn Fframwaith yr ACI.

3.4.3 Aseswyd y Blaenoriaethau a phob un o'r Cynlluniau Cryno yn fwy manwl yn erbyn pob un o Amcanion yr ACI. Fodd bynnag, gan nad yw SDC yn cynnwys unrhyw elfennau gofodol/defnydd tir, ni fu'n bosibl darogan yr effeithiau â sicrwydd a manylder uchel.

3.4.4 Cyflwynir yr asesiad yn llawn yn Atodiad E Adroddiad Terfynol yr ACI (Mawrth 2021) ac fe'i crynhoir yn Nhabl 3-2 isod.

Tabl 3-2: Sgoriau effaith a gofnodwyd ar gyfer y Blaenoriaethau Pum Mlynedd a'r Cynlluniau Cryno yn SDC yn erbyn pob un o Amcanion yr ACI (Mawrth 2021)

SDC	Amcan yr ACI												
	1. Iechyd	2. Cydlyniant a chydraddoldeb	3. Datblygu economaidd	4. Diwylliant Cymru	5. Y Gymraeg	6. Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr	7. Cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd	8. Ansawdd aer	9. Tirwedd a threfluniau	10. Treftadaeth	11. Ecosystemau	12. Adnoddau Naturiol	13. Tawelwch
Blaenoriaeth 1: Dod â gwasanaethau i bobl er mwyn lleihau'r angen i deithio	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Blaenoriaeth 2: Galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws gan ddefnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth sy'n hygyrch,	++	++	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

SDC	Amcan yr ACI												
	1. Iechyd	2. Cydlyniant a chydraddoldeb	3. Datblygu economaidd	4. Diwylliant Cymru	5. Y Gymraeg	6. Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr	7. Cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd	8. Ansawdd aer	9. Tirwedd a threfluniau	10. Treftadaeth	11. Ecosystemau	12. Adnoddau Naturiol	13. Tawelwch
cynaliadwy ac effeithlon													
Blaenoriaeth 3: Annog pobl i newid i drafnidiaeth fwy cynaliadwy	+	++	+	+	+	+	O	+	+	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Teithio Llesol	++	+	+	+	+	++	+	++	+	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Bysiau	++	++	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Rheilffyrdd	++	++	++	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Ffyrdd, Strydoedd, a Pharcio	++	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Y Trydydd Sector	++	++	+	+	+	+	O	+	O	+	+	+	+
Cynllun Cryno: Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat	+	+/-	+	+	+	+	O	+	O	O	+	+	+
Cynllun Cryno: Cludo Nwyddau a Logisteg	+	+	+	O	+	+	O	+	-	O	+	+	+
Cynllun Cryno: Porthladdoedd a Thrafnidiaeth Forol	+	+	++	++	+	+	-	+	O	+	+	+	O
Cynllun Cryno: Hedfanaeth	-	+/-	++	+	+	--	O	--	-	O	-	+	--

Allwedd:

Cadarnhaol cryf (arwyddocaol)	++	*Canlyniad ansicr*	?
Cadarnhaol mân	+	*Negyddol mân*	-
Canlyniad niwtral	O	*Negyddol cryf (arwyddocaol)*	--
Ystod o ganlyniadau cadarnhaol a negyddol	+/-		

3.5 Cymhariaeth rhwng canfyddiadau'r asesiad i fersiwn ymgynghori SDC Hydref 2020 a SDC Mawrth 2021

3.5.1 Ailstrwythurwyd SDC rhwng SDC ddrafft ar gyfer ymgynghori Hydref 2020 a SDC Mawrth 2021, a gostyngodd nifer y blaenoriaethau o bump i dri. Nodir newidiadau i SDC a sut yr effeithiodd y diwygiadau hyn ar asesiadau'r ACI isod.

3.5.2 Diweddarwyd y Weledigaeth i gynnwys systemau trafnidiaeth 'effeithlon'. O ran y Weledigaeth, newidiodd y sgôr ar gyfer Amcan 4 yr ACI (diwylliant Cymru) o gydweddu i ansicr, ac ar gyfer Amcanion 7 (cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd), 9 (tirwedd a threfluniau), 10 (treftadaeth), 11 (ecosystemau), 12 (adnoddau naturiol) a 13 (tawelwch) yr ACI, newidiodd y sgoriau

o gydweddu i niwtral. Roedd hyn yn bennaf oherwydd i rai manylion gael eu dileu o'r Weledigaeth. Er enghraifft, roedd Gweledigaeth y Drafft Ymgynghori yn nodi y byddai system drafnidiaeth gynaliadwy *"o ddaioni i bobl a chymunedau, o ddaioni i'r amgylchedd, o ddaioni i'r economi a lleoedd ac o ddaioni i ddiwylliant a'r Gymraeg"*; a ddiwygiwyd i nodi *"yn diwallu anghenion y presennol gan ddiogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain"*.

3.5.3 Symudwyd y bennod ar y Blaenoriaethau ymlaen yn y ddogfen ac fe'i newidiwyd o bum blaenoriaeth i dair blaenoriaeth. Ar y cyfan, ystyriwyd bod yr effeithiau cynaliadwyedd rhagweledig yn llai sylweddol oherwydd y lleihad i fanylion ynghylch gweithrediad posibl mesurau.

3.5.4 O ran yr Uchelgeisiau, ystyriwyd bod y diwygiadau i SDC yn cryfhau eu cydweddoldeb ag Amcanion yr ACI.

3.5.5 Diwygiwyd y Cynlluniau Cryno rhyw fymryn mewn ymateb i'r sylwadau ymgynghori ac argymhellion yr ACI. Diwygiwyd y Cynllun Cryno ar Deithio Llesol o gadarnhaol mân i gadarnhaol sylweddol yn yr ACI. Roedd hyn yn adlewyrchu argymhelliad yr ACI y dylai SDC gynnig mwy o fanylion ar sut y byddai'n targedu lleihau anghydraddoldebau iechyd penodol.

3.5.6 O ran y Cynllun Cryno ar Deithio Llesol, arhosodd y sgôr ar gyfer Amcan 11 yr ACI (ecosystemau) yr un fath, ond nododd yr ACI bod yr argymhelliad blaenorol i gyfeirio at gynnal a chadw llwybrau teithio llesol yn y Cynllun Cryno wedi ei weithredu.

3.5.7 Arweiniodd y diwygiadau i'r Cynllun Cryno ar Fysiau at ddiweddaru sgôr dau o Amcanion yr ACI. Cynyddodd Amcanion 1 (iechyd) a 2 (cydlyniant a chydraddoldeb) yr ACI o gadarnhaol mân i gadarnhaol sylweddol wrth i'r Cynllun Cryno gael ei wella i nodi y bydd hyfforddiant ar waith i sicrhau bod *"gyrwyr a staff yn sicrhau bod pawb yn teimlo bod croeso iddynt a'u bod yn ddiogel"*, a chadw'r hyfforddiant hwnnw yn gyfredol, a allai arwain at fanteision uniongyrchol i iechyd a chydraddoldeb.

3.5.8 O ran y Cynllun Cryno ar Reilffyrdd, yng nghyswllt Amcan 1 yr ACI (iechyd), ymgorfforwyd argymhellion yr ACI yn SDC i gyfeirio at newid tybiaethau presennol pobl o deithio ar y rheilffyrdd (er enghraifft rhwystrau yn ymwneud â chost neu hygyrchedd), ac felly newidiodd y sgôr o gadarnhaol mân i gadarnhaol sylweddol. Newidiodd y sgoriau ar gyfer Amcanion 2 (cydlyniant a chydraddoldeb), 3 (datblygu economaidd) a 6 (allyriadau nwyon tŷ gwydr) yr ACI o gadarnhaol mân i gadarnhaol sylweddol hefyd oherwydd diwygiadau a wnaed i'r Cynllun Cryno. Diwygiwyd y Cynllun Cryno i nodi y byddai gwaith uwchraddio yn cael ei wneud i seilwaith presennol i wella *"gallu seilwaith rheilffyrdd i wrthsefyll llifogydd a thywydd eithafol"* yn dilyn argymhelliad yr ACI. Newidiodd hyn y sgôr ar gyfer Amcan 7 yr ACI (cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd) o ansicr i gadarnhaol mân.

3.5.9 O ran y Cynllun Cryno ar Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio, newidiodd y sgoriau ar gyfer Amcanion 1 (iechyd) a 2 (cydlyniant a chydraddoldeb) yr ACI i gadarnhaol sylweddol, oherwydd diwygiadau i'r Cynllun Cryno, sy'n ceisio gosod terfynau cyflymder ac atal parcio ar balmentydd i wneud ffyrdd yn fwy diogel.

3.5.10 Ar gyfer y Cynllun Cryno ar y Trydydd Sector, newidiodd y sgôr ar gyfer Amcan 13 yr ACI (tawelwch) o niwtral i gadarnhaol mân oherwydd i'r Cynllun Cryno gael ei ddiwygio i hybu mwy o ddefnydd o dechnolegau cerbyd amgen a chynyddu rhannu cerbydau, a allai leihau llygredd sŵn a golau.

3.5.11 Diwygiwyd y Cynllun Cryno ar Hedfanaeth i nodi y bydd yn *"cynnwys defnyddwyr gan gynnwys pobl sydd â nodweddion gwarchodedig wrth ddylunio ac uwchraddio cyfleusterau i deithwyr"*. Felly, newidiodd y sgôr ar gyfer Amcan 2 yr ACI (cydlyniant a chydraddoldeb) o negyddol mân i gadarnhaol/negyddol.

3.5.12 Er i effeithiau cadarnhaol cryf gael eu rhagweld ar gyfer dangosyddion amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd, ystyriwyd y gellid cynyddu'r potensial i SDC gyfrannu ymhellach at gynaliadwyedd

mewn rhai meysydd. Er mwyn gwella'r potensial i SDC gyfrannu at Amcanion yr ACI, gwnaed nifer o argymhellion. Nodir y rhain yn Adran 3.6.

3.6 Osgoi, lleihau neu liniaru effeithiau negyddol a sicrhau'r effeithiau cadarnhaol mwyaf posibl

3.6.1 Cyflwynir crynodeb o argymhellion a wnaed ar gyfer SDC, a sut mae Llywodraeth Cymru wedi ymateb yn SDC, yn Nhabl 3-3. Nodir yr adlewyrchwyd yr argymhellion canlynol (o fersiwn asesu mis Hydref 2020) (i ryw raddau) yn SDC Mawrth 2021:

Cynllun Cryno: Teithio Llesol

- Gallai'r Cynllun Cryno gynnwys rhagor o fanylion am gysylltiadau cerdded a beicio – yn ddelfrydol, byddai'r rhain yn llwybrau diogel a deniadol sy'n annog pobl i gerdded neu feicio. Byddent o werth bioamrywiaeth uchel sy'n cysylltu â'r rhwydwaith seilwaith gwyrdd ehangach, sy'n darparu manteision naturiol i bob agwedd ar gynaliadwyedd gan gynnwys gwella'r tir y cyhoedd (manteision cymdeithasol ac economaidd); manteision iechyd; gwerth bioamrywiaeth ac amwynder gweledol; amddiffyn rhag llifogydd; ansawdd aer; cyfoethogi'r pridd; coridorau bywyd gwyllt.
- Mae'r Cynllun Cryno yn cyfeirio at ddatblygiadau newydd, ond dylid rhoi pwyslais hefyd ar wella ac ymestyn llwybrau presennol i leihau gwahanu cymunedau o bobtu'r ffordd a chynyddu'r niferoedd sy'n cerdded a beicio.
- Gellir dylunio cysylltiadau cerdded a beicio yn y fath ffordd sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol at gymeriad lleol, er enghraifft gwyrddu neu dir y cyhoedd. Gellid ychwanegu hyn at y Cynllun Cryno.
- Gellid ystyried cynlluniau i ddarparu neu fenthyca beiciau ac offer beicio i drigolion mewn ardaloedd o amddifadedd na allant fforddio rhai eu hunain. Byddai hyn yn helpu i leihau anghydraddoldebau iechyd trwy roi mynediad cyfartal i bobl at gyfleoedd ymarfer corff efallai na fyddai ganddynt fel arall.
- Mae'r Cynllun Cryno yn cyfeirio at ddatblygiadau newydd, ond dylid rhoi pwyslais hefyd ar wella ac ymestyn llwybrau presennol i leihau gwahanu cymunedau o bobtu'r ffordd a chynyddu'r niferoedd sy'n cerdded a beicio.

Cynllun Cryno: Bysiau

- Gallai bysiau helpu i reoli teithio mewn ardaloedd twristiaeth yn ystod cyfnodau brig neu ddarparu gwasanaethau ychwanegol i wasanaethu digwyddiadau, a allai gynnwys gwasanaethau Parcio a Theithio. Hefyd, gallai bysiau wella mynediad at safleoedd diwylliannol o ddiddordeb - gellid cael tocynnau teithio consesiynol neu fynediad rhatach mewn safleoedd treftadaeth er enghraifft, i annog pobl i deithio yn gynaliadwy.

Cynllun Cryno: Rheilffyrdd

- Mae'r Cynllun Cryno yn sôn am heriau sy'n gysylltiedig â rheilffyrdd oherwydd natur wledig llawer o Gymru, ond nid yw'n nodi cyfleoedd ar gyfer sut y gallai pobl sy'n byw mewn ardaloedd gwledig gael gwell mynediad at wasanaethau rheilffordd.
- Gallai'r Cynllun Cryno gynnwys rhagor o fanylion am sut y bydd gwasanaethau rheilffordd a mynediad at orsafoedd rheilffordd yn y canolbarth yn cael eu gwella.
- Dylai'r Cynllun Cryno nodi yn eglur mesurau i sicrhau bod gwasanaethau rheilffordd yn fforddiadwy ac yn ddull trafnidiaeth ymarferol i ddefnyddwyr sydd o dan anfantais economaidd-gymdeithasol.
- Dylai'r Cynllun Cryno gyfeirio at y ffaith y bydd angen i wasanaethau rheilffordd addasu er mwyn darparu ar gyfer digwyddiadau mawr, er enghraifft y ddarpariaeth o gerbydau ychwanegol i gludo pobl neu effaith cau llinellau rheilffordd oherwydd llifogydd.

Cynllun Cryno: Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio

- Gallai SDC ystyried cynnwys mesurau cyllidol, fel Ardollau Parcio mewn Gweithleoedd neu gynyddu cost parcio i leihau tagfeydd a defnydd o geir.
- Dylai SDC sicrhau bod mynediad at gerbydau trydan yn fwy teg trwy seilwaith gwefru cerbydau trydan hygyrch. Mae hyn o bwysigrwydd arbennig mewn ardaloedd gwledig ac ynysig, lle nad yw defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus yn opsiwn ymarferol bob amser.

Cynllun Cryno: Cludo Nwyddau a Logisteg

- Gellid ehangu manylion y Cynllun Cryno i wneud yn siŵr nad yw grwpiau yn ymwneud ag anabledd neu rywedd o dan anfantais oherwydd pryderon tybiedig ynghylch rhai llwybrau oherwydd llifau traffig Cerbydau Nwyddau Trwm uchel.

3.6.2 Mae Tabl 3-3 yn nodi sut y gwnaeth Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth i argymhellion ACI terfynol (Mawrth 2021) SDC.

Tabl 3-3: Crynodeb o argymhellion a wnaed yn yr ACI i helpu i wella perfformiad cynaliadwyedd SDC (Mawrth 2021)

Adran o SDC	Argymhellion	Ymateb Llywodraeth Cymru
Blaenoriaeth 2: Galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws gan ddefnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth sy'n hygyrch, cynaliadwy ac effeithlon	• Mae SDC yn disgrifio 'hierarchaeth ar gyfer cynllunio trafnidiaeth gynaliadwy'. Byddai'n ddefnyddiol cyflwyno'r hierarchaeth ar ffurf diagram.	Cwblhawyd.
Blaenoriaeth 3: Annog pobl i newid i drafnidiaeth fwy cynaliadwy	• Dylid darparu unrhyw arloesiadau, fel datblygiad apiau, mewn ieithoedd ac eithrio'r Gymraeg a'r Saesneg - gellid nodi hyn i alluogi gwell hygyrchedd. • Gellid defnyddio seilwaith data i greu system sy'n fwy ymatebol i ddigwyddiadau eithafol, fel llifogydd. Gallai diweddariadau amser real roi gwybodaeth fanwl i'r cyhoedd am y digwyddiad a chyngor ar sut i deithio.	Seilwaith data wedi'i gynnwys yn SDC
Uchelgais: O ddaioni i'r economi a lleoedd yng Nghymru	• Mae'r uchelgais yn datgan "*Rydym am i Gymru fod yn ganolfan ar gyfer technoleg arloesol fel dylunio a chynhyrchu technoleg hydrogen, trydan a hybrid sy'n lleihau allyriadau carbon o drafnidiaeth*". Argymhellir bod hwn yn cyfeirio at 'allyriadau' yn hytrach nag 'allyriadau carbon' gan y gall yr allyriadau sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth gynnwys deunydd gronynnol ac NO_2 er enghraifft. • Yn ogystal â chanolbwyntio ar drafnidiaeth fwy cynaliadwy, gallai arloesiadau technegol gynnwys trafnidiaeth a fydd yn ymdopi yn well mewn amodau tywydd eithafol mewn ardaloedd gwledig, fel eira, nag y gall dulliau trafnidiaeth presennol. Mae'r heriau yr ydym yn eu hwynebu o'r hinsawdd yn newid, ac mae angen i dechnolegau trafnidiaeth newydd adlewyrchu hynny. • Gallai testun ar ddatblygu technolegau gynnwys cyfeiriad at ddefnyddio deunyddiau ailgylchu.	Nodwyd. Mae SDC yn cynnwys uchelgais penodol ar ansawdd aer. Addasu seilwaith i'r newid yn yr hinsawdd wedi'i gynnwys yn SDC. Ceir uchelgais ar leihau gwastraff sy'n nodi'r heriau o ran deunyddiau ailgylchu.
Cynllun Cryno: Teithio Llesol	• Gallai'r Cynllun Cryno fynd ymhellach i annog camau i wella a datblygu'r rhwydwaith beicio cenedlaethol a	Gall mwy o bobl ddefnyddio cerdded a beicio i fwynhau safleoedd hanesyddol a

Adran o SDC	Argymhellion	Ymateb Llywodraeth Cymru
	chynnwys manylion ar sut y gellid gwella mynediad at safleoedd hanesyddol o ganlyniad, gan helpu i wella'r economi ymwelwyr. • Mae'r Cynllun Cryno yn nodi y bydd seilwaith yn cael ei uwchraddio i ymdopi ag effaith y newid yn yr hinsawdd, ond gellid cynnwys manylion y mesurau hyn.	henebion, parciau cenedlaethol a thirweddau ac ardaloedd arfordirol Cymru.
Cynllun Cryno: Rheilffyrdd	• Argymhellir bod 'gwarchod' yn cael ei ddefnyddio yn hytrach nag 'amddiffyn a chynnal' yn y Cynllun Cryno, gan fod hyn yn caniatáu hyblygrwydd a defnydd parhaus o'r ased i adlewyrchu anghenion sy'n newid.	Dewis gofalus o eiriau i fynd yn ehangach na gwarchod.
Cynllun Cryno: Ffyrdd, Strydoedd a Pharcio	• Gallai'r Cynllun Cryno gynnwys mesurau i geisio lleihau effaith y rhwydwaith ffyrdd o ran llygredd sŵn a golau, a allai gynnwys deunyddiau adeiladu ffyrdd penodol neu ddefnyddio clustogfeydd naturiol, a allai hefyd gyfrannu at well bioamrywiaeth ac ansawdd aer.	Wedi'i gynnwys yn yr uchelgais ar ansawdd aer a sŵn. Mae manylion penodol ar gyfer cynlluniau unigol.
Cynllun Cryno: Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat	• Dylai'r Cynllun Cryno gydnabod na all pawb fforddio defnyddio tacsis neu gerbydau hurio preifat er mai'r cerbydau hyn yw'r unig drafnidiaeth sydd ar gael, yn dibynnu ar leoliad (ardaloedd gwledig neu led wledig) neu adeg o'r dydd. Gallai'r Cynllun Cryno geisio gwneud tacsis a cherbydau hurio preifat yn fwy fforddiadwy a gallai gynnwys mesurau i sybsideiddio costau tacsis i'r rhai sydd â hurio preifat fel eu hunig opsiwn.	Rhoddir sylw i fforddiadwyedd yn yr uchelgais economaidd.
Cynllun Cryno: Cludo Nwyddau a Logisteg	• Gallai'r Cynllun Cryno ystyried sut y bydd SDC yn mynd i'r afael â gwelliannau i ffyrdd sydd eu hangen ar gyfer cludo nwyddau, er enghraifft, ffyrdd cul mewn ardaloedd gwledig sy'n cyfyngu trafnidiaeth cludo nwyddau ac yn arwain at wyriadau maith neu rai rhannau o'r gymuned ddim yn gallu cael cyrraedd gwasanaethau penodol. • Gellid cyfeirio yn y Cynllun Cryno at Ardaloedd Blaenoriaeth Cynlluniau Gweithredu ynghylch Sŵn ar hyd y Rhwydwaith Ffyrdd Strategol a llwybrau cludo nwyddau allweddol eraill a sut y bydd llygredd sŵn yn cael ei leihau i dderbynyddion ar hyd y llwybrau hyn.	Mae gwelliannau i ffyrdd wedi'u cynnwys o dan yr hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy. Sŵn ac ansawdd aer o dan yr uchelgais perthnasol.
Cynllun Cryno: Porthladdoedd a Thrafnidiaeth Forol	• Dylai'r Cynllun Cryno ystyried sut y bydd porthladdoedd a harbyrau yn addasu i'r newid yn yr hinsawdd, gan gynnwys rheoli llifogydd arfordirol ac amddiffyn gorlifdiroedd ac addasu arfordirol oherwydd erydu arfordirol. • Gallai'r Cynllun Cryno archwilio ymhellach y defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus ar gyfer mynediad at borthladdoedd a harbyrau. • Gallai'r Cynllun Cryno gyflwyno mesurau ar sut y bydd gweithredwyr porthladdoedd yn hybu defnydd o'r Gymraeg. • Dylai'r Cynllun Cryno gyd-fynd yn agosach ag Amcanion 10 ac 11 dogfen Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru[8]: ○ 'Gwarchod, diogelu, adfer a gwella bioamrywiaeth y môr er mwyn atal a gwyrdroi'i dirywiad gan gynnwys cefnogi datblygiad a gweithrediad rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig sy'n ecolegol gydlynus ac yn cael ei reoli'n dda, ynghyd â phoblogaethau o	Datganoli cyfyngedig o drafnidiaeth forol i Gymru, felly mae SDC yn cyfeirio at faterion cynllunio yn bennaf. Cyfeirir at y Cynllun Morol mewn uchelgeisiau ac mae cyfeiriad cyffredinol at gadwraeth forol wedi'i gynnwys yn y cynllun cryno.

[8] Llywodraeth Cymru (2019) Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru. Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-11/cynllun-morol-cenedlaethol-cymru-dogfen-mawr.pdf [Gwelwyd ar: 01.02.21]

Adran o SDC	Argymhellion	Ymateb Llywodraeth Cymru
	rywogaethau cynrychioliadol, prin a than fygythiad'. ○ 'Cynnal a gwella cydnerthedd ecosystemau morol a'r manteision y maent yn eu rhoi er mwyn diwallu anghenion cenedlaethau heddiw ac yfory.'	
Cynllun Cryno: Hedfanaeth	• Gallai'r Cynllun Cryno gynnwys mesurau a thargedau lleihau llygredd sŵn a golau posibl, yn ogystal â mesurau i leihau ansawdd aer, i wella sicrwydd ynghylch ei flaenoriaeth o leihau 'effeithiau amgylcheddol hedfanaeth' gan weithio gyda Maes Awyr Caerdydd. • Gallai'r Cynllun Cryno gyflwyno mesurau ar sut y bydd gweithredwyr y maes awyr yn hybu defnydd o'r Gymraeg.	Nodwyd.

3.7 SDC Derfynol (Fersiwn Gyhoeddi) (Mawrth 2021)

3.7.1 Fel yr adlewyrchir yn Nhabl 3-3, diwygiwyd SDC rhyw fymryn rhwng y fersiwn derfynol a aseswyd a'r fersiwn gyhoeddi, yn dilyn yr argymhellion a wnaed yn Adroddiad ACI Mawrth 2021. Cyflwynir crynodeb gryno o'r newidiadau a wnaed isod, ynghyd â chrynodeb o pam yr ystyriwyd nad oedd angen asesiad pellach:

- Diweddarwyd y Weledigaeth 'Hygyrch' i nodi: "mae hyn yn golygu system sy'n cwrdd â'r safonau polisi a rheoleiddio perthnasol ar gydraddoldeb, mynediad, hawliau dynol a'r Gymraeg, ac sydd â'r nod o gael gwared ar y rhwystrau ffisegol, agweddol, amgylcheddol, systemig, ieithyddol ac economaidd sy'n atal pobl rhag defnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth gynaliadwy". Ni fyddai hyn yn newid yr effeithiau rhagweledig a nodwyd yn adroddiad ACI Mawrth 2021.
- Diwygiwyd enw Blaenoriaeth 2 i "Galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws gan ddefnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth sy'n hygyrch, cynaliadwy ac effeithlon". Ceir mân newidiadau i eiriad hefyd. Ni fyddai disgwyl i unrhyw un o'r newidiadau arwain at newidiadau i'r effeithiau rhagweledig a nodwyd yn adroddiad ACI Mawrth 2021.
- Nodwyd mân newidiadau eraill i eiriad ond, eto, ni fyddai disgwyl iddynt effeithio ar unrhyw un o effeithiau'r ACI. Nid oes angen asesiad pellach o'r SDC derfynol felly.

3.8 Sut y cymerwyd safbwyntiau cyrff ymgynghori i ystyriaeth

3.8.1 Cyflwynir yr Adroddiadau ACI a baratowyd, a lle gellir cael gafael arnynt ar-lein, yn Nhabl 3-4. Mae hyn hefyd yn cynnwys cyfeiriad at le mae rhagor o wybodaeth am ymatebion i bob ymgynghoriad wedi ei gofnodi a sut y cymerwyd safbwyntiau'r cyrff ymgynghori i ystyriaeth.

Tabl 3-4: Adroddiadau ACI a ble i ddod o hyd iddynt

Adroddiadau ACI Presennol	Ble i ddod o hyd iddynt
Adroddiad cwmpasu drafft yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru (Ebrill 2020)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-05/strategaeth-drafnidiaeth-cymru-adroddiad-cwmpasu-dogfen-ymgynghori_0.pdf
Cwmpasu'r ACI - Atodiad A: geirfa ac adolygiad o gynlluniau, rhaglenni ac amcanion diogelu'r amgylchedd perthnasol	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-05/atodiad-a.pdf

Adroddiadau ACI Presennol	Ble i ddod o hyd iddynt
Cwmpasu'r ACI - Atodiad B: data llinell sylfaen, materion allweddol a chyfleoedd (Ebrill 2020)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-05/atodiad-b.pdf
Cwmpasu'r ACI - Atodiad C: cydweddoldeb mewnol amcanion yr ACI (Ebrill 2020)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-05/atodiad-c.pdf
Adroddiad Cwmpasu Terfynol yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru (Hydref 2020)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/ymgynghoriad-crynodeb-or-ymatebion.pdf
Drafft ymgynghori yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (ACI) o Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth newydd i Gymru (Hydref 2020)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-11/arfarniad-cynaliadwyedd-integredig-isa-o-llwybr-newydd-strategaeth-drafnidiaeth-newydd-cymru-drafft-ymgynghori-ar-strategaeth.pdf
Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig o Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru (Mawrth 2021)	Ar gael yn: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/llwybr-newydd-strategaeth-drafnidiaeth-cymru-2021-arfarniad-cynaliadwyedd-integredig_0.pdf

3.9 Ystyriaeth o Ymatebion

3.9.1 Nodir yr holl ymatebion a dderbyniwyd yn ystod ymgynghoriad yr Adroddiad Cwmpasu ac ymgynghoriad Adroddiad Interim yr ACI yn Atodiad C Adroddiad ACI Mawrth 2021. Mae'r tablau yn yr atodiad hwn yn nodi sut yr ymdriniwyd â phob un o'r sylwadau ymgynghori yn yr ACI.

4 Mesurau i Fonitro Effeithiau Amgylcheddol Arwyddocaol

4.1.1 Mae'r ACI wedi nodi effeithiau tebygol SDC ar Amcanion yr ACI. Rhagwelwyd dynodiad o sicrwydd ac amserlenni'r effeithiau hyn hefyd. Fodd bynnag, ceir perygl bod effeithiau cynaliadwyedd SDC, gan gynnwys effeithiau agweddau penodol neu effeithiau cyfunol SDC ar y cyd, yn wahanol i'r rhai a ddisgwylir oherwydd amgylchiadau na ellid eu rhagweld.

4.1.2 Mae'r Rheoliadau AAS yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effeithiau arwyddocaol posibl a allai godi o ganlyniad i weithrediad y strategaeth yn cael eu monitro. Mae'r Rheoliadau AAS yn datgan: *"Bydd yr awdurdod cyfrifol yn monitro effeithiau amgylcheddol arwyddocaol gweithredu cynlluniau a rhaglenni er mwyn canfod, mewn cyfnod cynnar, effeithiau andwyol na ragwelwyd hwy, a gallu cymryd camau i adfer y sefyllfa pan fydd hynny yn briodol*".

4.1.3 Rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn monitro gweithrediad ac effeithiau SDC ar ôl ei mabwysiadu er mwyn cyfrannu at adolygiadau a diwygiadau o'r cynllun yn y dyfodol. Mae Tabl 4-1 yn awgrymu rhestr bosibl o ddangosyddion y gellid eu hystyried wrth ddatblygu Fframwaith Monitro SDC.

Tabl 4-1: Fframwaith Monitro Terfynol

Amcanion yr ACI	Effaith Gyfunol	Dangosyddion monitro arfaethedig DC: dangosyddion llesiant cenedlaethol
1. Cyfrannu at welliant i iechyd a llesiant corfforol, meddyliol a chymdeithasol pawb, gan gynnwys cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd ledled Cymru	++	• Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gael mynediad at y gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol sydd eu hangen arnynt. • Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gael mynediad at fannau agored. • Canran y teithiau yn defnyddio dulliau llesol. • Canran y defnyddwyr trafnidiaeth sy'n fodlon â'u taith. • DC25. Canran y bobl sy'n teimlo'n ddiogel gartref, yn cerdded yn yr ardal leol, ac wrth deithio. • DC3. Canran yr oedolion sydd â llai na dau o ymddygiadau byw iach. • DC4. Lefelau llygredd nitrogen deuocsid (NO_2) yn yr aer. • DC5. Canran y plant sydd â llai na dau ymddygiad byw iach. • DC38.Canran y bobl sy'n cymryd rhan mewn gweithgareddau chwaraeon dair gwaith neu fwy yr wythnos.
2. Creu'r amodau lle gellir sicrhau gwelliant i gydlyniant cymdeithasol a chydraddoldeb	++	• DC24. Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gyrraedd / cael mynediad at y cyfleusterau a'r gwasanaethau sydd eu hangen arnynt. • DC25. Canran y bobl sy'n teimlo'n ddiogel gartref, yn cerdded yn yr ardal leol, ac wrth deithio. • Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gael mynediad at y celfyddydau, chwaraeon, neu dreftadaeth naturiol a diwylliannol. • Canran y defnyddwyr trafnidiaeth sy'n fodlon â'u taith. • Canran y teithiau ar drafnidiaeth gyhoeddus. • Canran y teithiau yn defnyddio dulliau llesol. • Aelwydydd sy'n cael eu hamlygu i lygryddion aer a/neu sŵn amgylcheddol o drafnidiaeth.
3. Cefnogi datblygiad economaidd cynaliadwy ac amrywiaeth	++	• Canran y bobl mewn cyflogaeth. • M9 Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gael mynediad at y gwasanaethau sydd eu hangen arnynt. • Canran y busnesau sy'n fodlon â'u gallu i symud nwyddau ar y rhwydwaith trafnidiaeth. • Seilwaith trafnidiaeth a cherbydau gwasanaeth mewn cyflwr da. • Twf i economïau gwledig yn erbyn trefol.

Amcanion yr ACI	Effaith Gyfunol	Dangosyddion monitro arfaethedig DC: dangosyddion llesiant cenedlaethol
		• Oedi cyfartalog fesul cilomedr a deithir. • Canran y teithiau ar drafnidiaeth gyhoeddus. • Canran y nwyddau a symudir trwy ddulliau carbon isel/di-garbon. • Canran y cyflogeion sy’n gweithio gartref yn rheolaidd.
4. Diogelu a hybu diwylliant Cymru a gwella mynediad at fannau diwylliannol a hamdden	+	• Canran y bobl sy’n fodlon â’u gallu i gael mynediad at y celfyddydau, chwaraeon, neu dreftadaeth naturiol a diwylliannol. • Asedau diwylliannol a threftadaeth a mannau hamdden sy’n cael eu hamlygu i lygryddion aer a/neu sŵn amgylcheddol o drafnidiaeth. • Canran yr asedau treftadaeth sydd mewn cyflwr da ar yr ystâd drafnidiaeth. • Oedi cyfartalog fesul cilomedr a deithir yn ystod digwyddiadau mawr ac mewn cyrchfannau twristiaid ar adegau brig.
5. Annog camau i ddiogelu a hybu’r Gymraeg	+	• Canran y bobl sy’n siarad Cymraeg. • Canran y bobl sy’n siarad Cymraeg yn feunyddiol ac sy’n gallu siarad mwy nag ychydig o eiriau yn unig o Gymraeg. • Canran y siaradwyr Cymraeg sy’n fodlon â’u gallu i gael mynediad at rwydweithiau trafnidiaeth trwy gyfrwng y Gymraeg. • Canran y gwasanaethau a’r seilwaith trafnidiaeth sy’n cynnwys y Gymraeg. • Canran y bobl sy’n fodlon â’u gallu i gael mynediad at wasanaethau cyfrwng Cymraeg.
6. Lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr o drafnidiaeth	+/-	• Allyriadau nwyon tŷ gwydr o’r sector trafnidiaeth. • DC41. Allyriadau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru. • DC42. Allyriadau nwyon tŷ gwydr a briodolir i’r defnydd o nwyddau a gwasanaethau byd-eang yng Nghymru. • Niferoedd y cerbydau trydan cofrestredig a’r pwyntiau gwefru sydd ar gael. • Cyfanswm y traffig ar y ffyrdd. • Canran y teithiau ar drafnidiaeth gyhoeddus. • Canran y teithiau sy’n defnyddio dulliau llesol. • Canran y nwyddau a symudir trwy ddulliau carbon isel/di-garbon. • Aelwydydd sy’n cael eu hamlygu i lygryddion aer o drafnidiaeth.
7. Galluogi cydnerthedd yn erbyn y newid yn yr hinsawdd	+	• Seilwaith trafnidiaeth a cherbydau gwasanaeth sy’n gallu gwrthsefyll glaw trwm/llifogydd/eira. • Achosion o ganslo a tharfu ar wasanaethau trafnidiaeth oherwydd digwyddiadau tywydd eithafol, yn enwedig ardaloedd trefol yn erbyn gwledig. • Hectarau o ecosystemau iach sy’n rhan o’r rhwydwaith trafnidiaeth. • Allyriadau nwyon tŷ gwydr o’r sector trafnidiaeth.
8. Diogelu a gwella ansawdd aer	+	• Allyriadau nwyon tŷ gwydr o’r sector trafnidiaeth. • DC4. Lefelau’r llygredd nitrogen deuocsid (NO_2) yn yr aer. • DC41. Allyriadau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru. • DC42. Allyriadau nwyon tŷ gwydr a briodolir i’r defnydd o nwyddau a gwasanaethau byd-eang yng Nghymru. • Aelwydydd sy’n cael eu hamlygu i lygryddion aer o drafnidiaeth. • Nifer y Parthau Rheoli Ansawdd Aer a’u harwynebedd. • Canran y teithiau ar drafnidiaeth gyhoeddus.

Amcanion yr ACI	Effaith Gyfunol	Dangosyddion monitro arfaethedig DC: dangosyddion llesiant cenedlaethol
		• Canran y teithiau sy'n defnyddio dulliau llesol. • Canran y nwyddau a symudir trwy ddulliau carbon isel/di-garbon.
9. Diogelu a gwella nodweddion lleol unigryw ein tirweddau a'n trefluniau	+	• Hectarau o ecosystemau iach sy'n rhan o'r rhwydwaith trafnidiaeth. • Cyfanswm y traffig ar y ffyrdd yng nghanol trefi a thrwy dirweddau a werthfawrogir.
10. Hybu camau i warchod a gwella asedau treftadaeth	+	• Canran yr asedau treftadaeth sydd mewn cyflwr da ar yr ystâd drafnidiaeth. • Asedau treftadaeth a thirweddau hanesyddol sy'n cael eu hamlygu i lygryddion aer a/neu sŵn amgylcheddol o drafnidiaeth.
11. Hybu camau i warchod a gwella bioamrywiaeth, geoamrywiaeth ac ecosystemau	+	• Hectarau o ecosystemau iach sy'n rhan o'r rhwydwaith trafnidiaeth. • Poblogaethau o rywogaethau dynodedig a heb eu dynodi. • Canran y bobl sy'n fodlon â'u gallu i gael mynediad at fywyd gwyllt a mannau agored.
12. Sicrhau'r defnydd cynaliadwy o adnoddau naturiol	+	• Ansawdd dŵr wyneb ger ardaloedd lle mae llawer iawn o seilwaith trafnidiaeth. • Lefelau llygredd pridd ger ardaloedd lle mae llawer iawn o seilwaith trafnidiaeth. • Gwastraff a gynhyrchir gan y sector trafnidiaeth. • Seilwaith trafnidiaeth a cherbydau gwasanaeth mewn cyflwr da. • Canran y teithiau ar drafnidiaeth gyhoeddus. • Canran y teithiau sy'n defnyddio dulliau llesol. • Canran y nwyddau a symudir trwy ddulliau carbon isel/di-garbon.
13. Galluogi camau i ddiogelu ardaloedd tawel ac atal llygredd sŵn a golau	+	• Aelwydydd sy'n cael eu hamlygu i sŵn amgylcheddol o drafnidiaeth. • Aelwydydd sy'n cael eu hamlygu i lygredd golau o drafnidiaeth. • Niferoedd y cerbydau trydan cofrestredig a'r pwyntiau gwefru sydd ar gael.

5 Casgliad

5.1.1 Mae’r Adroddiad hwn yn bodloni gofynion Datganiad Ôl-gyhoeddi yn unol â’r Rheoliadau AAS. Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 yw rhoi Cymru yn uniongyrchol ar lwybr cynaliadwy i wella llesiant. Mae’r nodau llesiant wedi bod yn rhan annatod o’r ACI gan gynnwys paratoad yr Adroddiad Cwmpasu a Fframwaith yr ACI. Defnyddiwyd y nodau llesiant hefyd i hysbysu’r adolygiad o’r dystiolaeth, i nodi problemau ac i strwythuro’r Fframwaith asesu. Arfarnwyd pob fersiwn o SDC ar gyfer ei heffeithiau sylweddol tebygol ar bob un o Amcanion yr ACI yn y Fframwaith. Mae’r ACI yn broses sydd wedi’i hintegreiddio yn fawr â datblygiad SDC, gan gynnwys perthynas waith agos rhwng tîm yr ACI a Llywodraeth Cymru. Mae’r ACI wedi cynnig ffordd strwythuredig o ystyried effeithiau amrywiaeth eang o opsiynau.

5.1.2 Defnyddir yr ACI fel offeryn ymgynghori, sy’n rhoi dadansoddiad i’r cyhoedd a chyrff statudol o sut y datblygwyd SDC mewn modd a fydd yn sicrhau y gall gyfrannu at ddatblygu mwy cynaliadwy. Mae’r broses ymgynghori, cyfranogi ac ymgysylltu wedi rhoi’r cyfle i randdeiliaid gynnig adborth ac awgrymiadau i geisio gwella cynaliadwyedd cyffredinol SDC.

5.1.3 Drwy’r broses gyfan, mae’r ACI wedi darparu argymhellion a allai helpu i osgoi neu liniaru effeithiau negyddol posibl neu wella effeithiau cadarnhaol. Mae argymhellion a wnaed i Lywodraeth Cymru wedi bod yn nodwedd allweddol o’r broses ACI o’r cychwyn. Cyflwynir yr argymhellion allweddol a wnaed a’r ymateb i’r rhain yn adroddiadau blaenorol yr ACI ac ym Mhennod 3 y Datganiad hwn. Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn barod iawn i dderbyn mesurau i wella perfformiad cynaliadwyedd SDC ac wedi gwneud gwelliannau a diwygiadau yn sgil y rhain drwy gydol y broses.

Arcadis (UK) Limited

Arcadis Cymru House

Caerdydd
CF3 0EY
Y Deyrnas Unedig

arcadis.com